

ОТЗЫВ

зарубежного научного консультанта, доктора филологических наук, профессора Желтухиной Марины Ростиславовны на диссертационную работу Сраиловой Акмарал Бердалиевны по теме «Просодические особенности поэтического дискурса в коммуникативно-прагматическом аспекте (на материале современной английской и казахской поэзии)», представленную на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D021000 – «Иностранная филология»

В условиях антропоцентрической парадигмы современного языкознания особую значимость приобретает изучение дискурса как формы речевого взаимодействия, отражающей когнитивные, прагматические и культурные установки его участников. Одной из наименее изученных, но весьма перспективных областей является поэтический дискурс, где взаимодействие языковых и параязыковых средств обретает художественно-эстетическое измерение. Данная диссертация Сраиловой Акмарал Бердалиевны посвящена исследованию просодических особенностей поэтического дискурса в коммуникативно-прагматическом аспекте на материале современной поэзии на английском и казахском языках.

Актуальность темы определяется необходимостью комплексного осмысления того, как просодические средства — интонация, пауза, темп, ритм и мелодика — функционируют в поэтической речи и способствуют раскрытию авторского замысла, выражению эмоциональной экспрессии, формированию коммуникативного воздействия на реципиента. В центре внимания автора — поэтические тексты таких знаменитых представителей современной поэзии, как Венди Коуп и Назикен Алпамыскызы, чьи произведения проанализированы с использованием методов прагмалингвистики и экспериментальной фонетики.

Актуальность исследования не вызывает сомнений и обусловлена возрастающим интересом современной лингвистики к изучению поэтической речи как особого вида коммуникативного взаимодействия, в котором просодика выполняет не только выразительную, но и прагматическую функцию. Особенно важным является сопоставительный аспект исследования, раскрывающий универсальные и специфические черты просодических средств в английской и казахской поэзии.

Диссертационное исследование охватывает как теоретические основания поэтического дискурса, так и его прагматическую реализацию в речевой практике. Важным вкладом является использование акустических и аудиторных методов для выявления просодических моделей, а также

сопоставительный анализ поэтических произведений двух типологически различных языков с целью выявления универсальных и национально-специфических черт.

Научная новизна работы проявляется в следующих аспектах:

- впервые выполнен сопоставительный экспериментально-фонетический анализ просодических характеристик поэтических текстов на двух генетически неродственных языках с использованием инструментальных методов (в частности, программы Praat);

- выявлены коммуникативно-прагматические функции просодических средств (интонации, пауз, темпа, ритма, мелодики) в передаче эмоционально-оценочной информации;

- обосновано положение о том, что просодика является важнейшим инструментом реализации речевых актов и пресуппозиций в поэтическом дискурсе;

- обоснована связь между просодической организацией текста и национально-культурной спецификой английской и казахской поэзии.

Теоретическая значимость исследования заключается в уточнении понятийного аппарата поэтического дискурса, углублении представлений о роли просодики в прагмалингвистике, а также в разработке методики фонетического анализа поэтической интонации с позиции коммуникативных установок автора.

Практическая значимость диссертационного исследования заключается в том, что его результаты могут быть применены в учебных курсах по поэтике, прагмалингвистике, просодии, а также при составлении лингводидактических материалов, направленных на развитие навыков экспрессивного чтения и интерпретации поэтического текста в двуязычном контексте (английский и казахский языки).

Структура диссертации логична и последовательна. Каждая из глав раскрывает отдельный аспект исследования, начиная от теоретических основ поэтического дискурса и заканчивая экспериментально-фонетическим анализом и сопоставлением просодических характеристик. Материал подан научно корректно, аргументировано и иллюстрирован примерами.

Научные результаты апробированы в рамках международных конференций и опубликованы в научных изданиях, в том числе международных, индексируемом в базе данных Scopus, что подтверждает уровень подготовки соискателя.

В целом диссертационная работа **Сраиловой Акмарал Бердалиевны** «**Просодические особенности поэтического дискурса в коммуникативно-прагматическом аспекте (на материале современной английской и казахской поэзии)**» является законченным, самостоятельно выполненным научным исследованием, полностью соответствует требованиям, предъявляемым к выполнению диссертаций на соискание степени доктора философии (PhD) по заявленной специальности, и может быть рекомендована к защите.

Против включения персональных данных, заключенных в отзыве, в документы, связанные с защитой указанной диссертации, и их дальнейшей обработки не возражаю.

Доктор филологических наук (10.02.19 – теория языка), профессор,
профессор РАО, директор, главный научный сотрудник
Научно-образовательного центра «Человек в коммуникации»,
Федерального государственного бюджетного
образовательного учреждения высшего образования
«Пятигорский государственный университет»
357532, г. Пятигорск, Ставропольский край,
пр. Калинина, д. 9,
+7(8793)400-000, info@pgu.ru,
<https://pgu.ru>

Желтухина Марина Ростиславовна

С основными трудами М. Р. Желтухиной можно ознакомиться на сайте:
https://www.elibrary.ru/author_profile.asp?id=321401

Желтухиной М.Р. заверяю
Сотрудник управления кадрового обеспечения
А.В. Кленин
ФГБОУ ВО «ПЯТИГОРСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

20 г.

6D021000 – «Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған «Поэтикалық дискурстағы просодикалық ерекшеліктерінің коммуникативті-прагматикалық аспектісі (қазіргі заманғы ағылшын және қазақ поэзиясының материалдары негізінде)» тақырыбы бойынша Сраилова Акмарал Бердалиевнаның диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшісі, филология ғылымдарының докторы, профессор Желтухина Марина Ростиславовнаның

ПІКІРІ

Қазіргі тіл білімінің антропоөзекті парадигмасы жағдайында қатысушыларының когнитивті, прагматикалық және мәдени көзқарастарын көрсететін дискурсты сөйлеу түріндегі өзара әрекеттесу нысаны ретінде зерттеу ерекше маңызға ие. Ең аз зерттелген, бірақ өте перспективалы салалардың бірі поэтикалық дискурс болып табылады, онда тілдік және паратілдік құралдардың өзара әрекеттесуі көркемдік-эстетикалық өлшемге ие болады. Сраилова Акмарал Бердалиевнаның осы диссертациялық жұмысы ағылшын және қазақ тілдеріндегі заманауи поэзия материалдарының негізінде коммуникативтік-прагматикалық аспектіде поэтикалық дискурстың просодиялық ерекшеліктерін зерттеуге арналған.

Тақырыптың өзектілігі просодикалық құралдар – интонация, кідіріс, қарқын, ырғақ және әуеннің поэтикалық сөйлеуде қалай жұмыс істейтінін және автордың ниетін ашуға, эмоционалды экспрессияны білдіруге, реципиентке коммуникативті әсерді қалыптастыруға қалай ықпал ететінін кешенді түсіну қажеттілігімен айқындалады. Автордың басты назары шығармалары паралингвистика және эксперименталды фонетика әдістерінің көмегімен талданған Венди Коуп және Нәзікен Алпамысқызы сияқты заманауи поэзияның атақты өкілдерінің поэзиялық мәтіндеріне аударылған.

Зерттеудің өзектілігі күмән тудырмайды және просодика тек мәнерлі ғана емес, сонымен қатар прагматикалық функцияны орындайтын коммуникативті өзара әрекеттесудің ерекше түрі ретінде поэтикалық сөйлеуді зерттеуге деген қызығушылықтың артуымен шартталады. Ағылшын және қазақ поэзиясындағы просодикалық құралдардың әмбебап және өзіндік ерекшеліктерін ашатын зерттеудің салыстырмалы аспектісі аса маңызды болып табылады.

Диссертациялық зерттеу поэтикалық дискурстың теориялық негіздерін де, оның сөйлеу тәжірибесіндегі прагматикалық жүзеге асырылуын да қамтиды. Просодикалық үлгілерді анықтау үшін акустикалық және аудиторлық әдістерді пайдалану, әмбебап және ұлттық-өзіндік ерекшеліктерді анықтау мақсатында типологиялық тұрғыдан ерекшеленетін екі тілдің поэзиялық шығармаларын салыстырмалы талдау да маңызды үлес болып табылады.

Жұмыстың ғылыми жаңашылдығы келесі аспектілерде көрініс табады:

- инструменталды әдістерді пайдаланумен (атап айтқанда, Praat бағдарламасын) генетикалық тұрғыдан туыс емес екі тілдегі поэтикалық мәтіндердің просодикалық сипатамаларына алғаш рет салыстырмалы эксперименталды-фонетикалық талдау жүргізілген;

- просодикалық құралдардың (интонация, кідіріс, қарқын, ырғақ және әуеннің) эмоционалды-бағалау ақпаратын берудегі коммуникативті-прагматикалық қызметтері айқындалған;

- просодика поэтикалық дискурста сөйлеу актілері мен пресуппозицияларды жүзеге асырудың маңызды құралы болып табылады деген ереже негізделген;

- мәтіннің просодикалық ұйымдастырылуы мен ағылшын және қазақ поэзиясының ұлттық-мәдени ерекшелігі арасындағы байланыс негізделген.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы поэтикалық дискурстың тұжырымдамалық аппаратын нақтылау, прагмалингвистикадағы просодиканың рөлі туралы идеяларды тереңдету, сондай-ақ автордың коммуникативті көзқарастары тұрғысынан поэтикалық интонацияны фонетикалық талдау әдісін жасау болып табылады.

Диссертациялық жұмыс нәтижелері поэтика, прагмалингвистика, просодика бойынша оқу курстарында, сондай-ақ екі тілдік мәнмәтінде (ағылшын және қазақ тілдері) поэтикалық мәтінді мәнерлеп оқу және түсіндіру дағдыларын дамытуға бағытталған лингводидактикалық материалдарды құрастыру кезінде қолдануымен практикалық тұрғыда маңызды.

Диссертацияның құрылымы қисынды және дәйекті. Тараулардың әрқайсысы поэтикалық дискурстың теориялық негіздерінен бастап экспериментті-фонетикалық талдауға және просодикалық сипаттамаларды салыстыруға дейін зерттеудің жеке-дара аспектілеріне арналған. Материал ғылыми тұрғыдан дұрыс беріліп, дәлелденіп, мысалдармен суреттелген.

Ғылыми нәтижелер халықаралық конференциялар шеңберінде мақұлданған және ғылыми басылымдарда, оның ішінде Scopus деректер базасында индекстелетін халықаралық басылымдарда жарияланды, бұл ізденушінің дайындық деңгейін растайды.

Жалпы алғанда **Срайлова Акмарал Бердалиевнаның «Поэтикалық дискурстағы просодикалық ерекшеліктерінің коммуникативті-прагматикалық аспектісі (қазіргі заманғы ағылшын және қазақ поэзиясының материалдары негізінде)»** диссертациялық жұмысы аяқталған, өз бетінше орындалған ғылыми зерттеу болып табылып, мәлімделген мамандық бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияны орындауға қойылатын талаптарға сәйкес келеді және оны қорғауға ұсынуға болады.

Пікірде, аталған диссертацияны қорғаумен байланысты құжаттарда жеке деректердің көрсетілуіне және олардың кейіннен өңделуіне қарсылығым жоқ.

Филология ғылымдарының докторы (10.02.19 – тіл теориясы), профессор,
РБА профессоры, «Коммуникациядағы адам» ғылыми-оқыту орталығының
директоры, бас ғылыми қызметкері, «Пятигорск мемлекеттік университеті»
федералды мемлекеттік бюджеттік жоғары білім беру мекемесі
357532, Пятигорск қаласы, Ставрополь өлкесі,
Калинин даңғылы, 9-үй
+ 7(8793)400-000, info@pgu.ru,
<https://pgu.ru>

Желтухина Марина Ростиславовна

М.Р. Желтухинаның негізгі еңбектерімен төмендегі сайтта танысуға болады:
https://www.elibrary.ru/author_profile.asp?id=321401

Республика Казахстан, город Алматы.

Шестнадцатое сентября две тысячи двадцать пятого года.

Перевод текста документа с русского языка на казахский язык выполнен переводчиком гр. **Айтеновой Мөлдір Бауыржанқызы**.

Подпись

Мөлдір Бауыржанқызы Айтенова

Республика Казахстан, город Алматы,

Шестнадцатое сентября две тысячи двадцать пятого года.

Я, Султанбеков Ерлан Турсынбекович, нотариус города Алматы, действующий на основании государственной лицензии № 0000172 от 25 августа 2005 года, выданной Комитетом по организации правовой помощи и оказанию юридических услуг населению Министерства Юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика гр. **Айтеновой Мөлдір Бауыржанқызы**. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 15150

Взыскано: 2084 тенге.

Нотариус

ST1204392250916133135L20301B

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия